EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2025 11 25
COM(2025) 957 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

{SWD(2025) 957 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97[1], ypač į jo 3 straipsnio 3 dalies a punktą,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) neatsiejama metinio makroekonominio koordinavimo ciklo dalis – Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos. Joje euro zonos valstybėms narėms pateikiamos gairės, pritaikytos prie konkrečių ekonominės ir pinigų sąjungos iššūkių;

(2) rekomendacija yra priemonė, padedanti apibrėžti Euro grupės politikos darbotvarkę ir skatinti politikos diskusijas bendro intereso klausimais, – taip ji padeda didinti Sąjungos ir nacionalinės politikos suderinamumą ir konvergenciją. Užtikrindama bendrą pagrindinių politikos prioritetų supratimą, ji prisideda prie veiksmingesnio politikos koordinavimo, didina atsparumą ir euro zonos gebėjimą reaguoti į išorės sukrėtimus ir kartu pasinaudoti tvaraus ir integracinio augimo galimybėmis, apsaugoti stabilumą ir padėti pereiti prie nuo iškastinio kuro nepriklausomos ir skaitmeninės ekonomikos;

(3) euro zonos pasaulinė aplinka labiau neapibrėžta nei bet kada per pastarąjį dešimtmetį. Tvyrant geopolitinei įtampai, visų pirma tebesitęsiant Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą, darančiam poveikį ES rytų pasienio regionams, ir randantis labiau susiskaidžiusiai, daugiapolei pasaulio tvarkai keičiasi prekybos ir finansiniai modeliai. Vienašaliai pagrindinių partnerių sprendimai, visų pirma prekybos srityje,

[1] OL L 1263, 2024 4 30, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

destabilizavo rinkas ir iškėlė klausimų dėl ilgalaikių tarptautinių sistemų patikimumo. Viena vertus, šie pokyčiai yra išorės sukrėtimai, kurie trikdo pasaulines tiekimo grandines ir lemia prekybos, kapitalo srautų ir energijos rinkų nepastovumą. Kita vertus, jie išryškina ekonominio saugumo ir strateginio savarankiškumo, kaip ekonominio atsparumo komponentų, svarbą, taip pat skubą, su kuria reikia investuoti į ypatingos svarbos pajėgumus ir žiediškumą. Šiomis aplinkybėmis strateginė Europos Komisijos iniciatyva, konkurencingumo kelrodis[3], suteikia vertingą tiek iššūkių, tiek galimybių įvertinimo pagrindą. Jame nustačius tris prioritetines sritis – atotrūkio inovacijų srityje panaikinimą, ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą ir strateginės priklausomybės mažinimą – nurodoma, kur Sąjunga ir euro zona turi sutelkti pastangas, kad užtikrintų klestėjimą sparčiai kintančiame pasaulyje. Siekiant pasinaudoti naujomis galimybėmis, labai svarbu vykdyti į ateitį orientuotą politiką, glaudžiau koordinuoti valstybių narių veiksmus ir vėl sutelkti dėmesį į inovacijas. Išorės spaudimą paversti ilgalaikio atsparumo ir pasaulinės įtakos veiksniais Sąjunga ir euro zona gali šalindamos struktūrinį pažeidžiamumą ir stiprindamos bendrąją rinką, kartu didindamos saugumą ir savarankiškumą;

(4) euro zonos ekonomika ir toliau išlieka atspari. Per pirmuosius devynis metų mėnesius ekonomikos augimas viršijo lūkesčius. Šie geresni, nei tikėtasi, rezultatai iš pradžių buvo susiję su eksporto padidėjimu prieš numatomą tarifų didinimą, tačiau tokie patys buvo ir investicijų į įrangą ir nematerialųjį turtą rezultatai. Euro zona, kaip viena atviriausių didžiųjų pasaulio ekonomikų, nukentės nuo didėjančių pasaulinės prekybos apribojimų ir įtampos. Todėl pagrindine augimo varomąja jėga yra ir turėtų išlikti vidaus paklausa, prie kurios prisidės tvirta darbo rinka, gerėjančios realiosios pajamos ir iš esmės palankios finansavimo sąlygos. Tikėtina, kad 2026 m. ekonominę veiklą ir toliau varžys lėtesnė išorės paklausa dėl prekybos apribojimų ir išliekančio pasaulinio neapibrėžtumo. Apskritai numatoma, kad realusis BVP euro zonoje išaugs 1,2 % 2025 m. ir 1,2 % 2026 m. Augimo perspektyva tebėra labai neapibrėžta, nes vyrauja ekonomikos vystymosi sulėtėjimo rizika;

(5) infliacija euro zonoje ir toliau mažėja. Nuo 2025 m. pavasario infliacija svyravo ties lygiu, kuris iš esmės atitiko kainų stabilumą. 2025 m. spalio mėn. bendroji infliacija (pagal SVKI) buvo 2,1 %, o grynoji infliacija (neįskaitant maisto ir energijos kainų) tebėra didesnė – 2,4 %. Numatoma, kad riboti bazinį kainų spaudimą ir toliau padės pastarasis euro pabrangimas, stiprėjanti importo konkurencija ir lėtėjantis darbo užmokesčio augimas. Nors pastaruoju metu euro zonos infliacija buvo artima ECB kainų stabilumo apibrėžčiai, kai kuriose valstybėse narėse infliacija tebėra didelė. Šiomis aplinkybėmis Europos Centrinis Bankas (ECB) sustabdė 2024 m. birželio mėn. pradėtą pinigų politikos švelninimo ciklą. Laikotarpiu nuo 2024 m. birželio mėn. iki 2025 m. birželio mėn. indėlių galimybės norma sumažinta iš viso 200 bazinių punktų, t. y. iki 2 %. Todėl euro zonos oficialios palūkanų normos šiuo metu yra artimos daugumai natūralios normos įverčių. Žvelgdama į ateitį Komisija prognozuoja, kad bendroji infliacija bus 2,1 % 2025 m. ir 1,9 % 2026 m. Infliacijos perspektyvai kylanti rizika yra iš esmės subalansuota, nes dauguma ilgesnio laikotarpio infliacijos lūkesčių matų ir toliau yra maždaug 2 %, taigi padeda infliacijai stabilizuotis ties tiksliniu rodikliu. Tai rodo, kad ECB politika buvo patikima, įtvirtino lūkesčius ir privertė infliaciją grįžti prie kainų stabilumo;

[3] COM(2025) 30 *final*.

(6) pastaraisiais metais visos euro zonos fiskalinė būklė labai pagerėjo: 2020–2024 m. vidutinis deficitas sumažėjo nuo 7,0 % BVP iki 3,1 % BVP, o skolos santykis su BVP sumažėjo 10,1 procentinio punkto ir 2024 m. pasiekė 88,1 % BVP. Žvelgiant į ateitį, fiskalinė perspektyva rodo nedidelį pablogėjimą: numatoma, kad dėl didėjančių gynybos išlaidų, taip pat nuolatinio palūkanų išlaidų augimo ir tam tikro pajamų trūkumo deficitas padidės iki 3,2 % BVP 2025 m. ir 3,3 % BVP 2026 m. Numatoma, kad skolos santykis padidės iki 88,8 % BVP 2025 m. ir 89,8 % BVP 2026 m., o tai susiję su mažiau palankiu palūkanų normų ir augimo skirtumu ir išliekančiu pirminiu deficitu. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu tiek ES, tiek euro zonos fiskalinės politikos kryptis išliks iš esmės neutrali, nors tarp valstybių narių bus didelių skirtumų. Fiskalinės politikos kryptį lemia pagal Sąjungos ekonomikos valdymo sistemą Tarybos rekomenduojamos fiskalinės trajektorijos, pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kuria sudaromos sąlygos pereiti prie didesnių gynybos išlaidų, leidžiamas lankstumas ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ir kitų ES fondų poveikis;

(7) Europos saugumo aplinkos pertvarkymas skatina perėjimą prie gerokai didesnių gynybos išlaidų visoje Sąjungoje. NATO narės įsipareigojo siekti naujo tikslo: su gynyba ir saugumu susijusioms išlaidoms skirti 5 % BVP. Taryba šias pastangas parėmė pagal ES fiskalinę sistemą 12-ai euro zonos valstybių narių aktyvuodama nacionalines nukrypti leidžiančias išlygas. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė kartu su planu „ReArm Europe“ paskelbė Baltąją knygą dėl Europos gynybos parengties 2030 m.[4], kurioje valstybėms narėms numatyti finansiniai svertai gynybos pajėgumams ir infrastruktūrai stiprinti, įskaitant Europos saugumo veiksmų priemonę (SAFE)[5], pagal kurią iš ES biudžeto valstybėms narėms bus suteikta iki 150 mlrd. EUR paskolų investicijoms į gynybą remti. Ši nauja priemonė sulaukė didelės paklausos – susidomėjusios valstybės narės paprašė paramos, viršijančios turimą biudžetą. Gynybos išlaidos įvairiose šalyse tebėra nevienodos ir kartais didelę jų dalį sudaro personalo išlaidos. Kalbant apie paklausą pastebėtina, kad efektyvumą ir gebėjimą greitai padidinti gamybą riboja priklausomybė nuo JAV tiekiamų sistemų ir ilgi kūrimo ciklai. Norint padidinti gamybą Europoje, sustiprinti valstybių narių bendradarbiavimą ir padidinti Europoje kuriamų ir gaminamų karinių prekių dalį reikės šalinti esamus suvaržymus ir toliau integruoti gynybos rinką. Su sąlyga, kad vykdant viešuosius pirkimus bus naudojami Europos pramonės pajėgumai, ši priemonė gali suteikti trumpalaikių ir vidutinės trukmės laikotarpio makroekonominių paskatų, o jos didelis inovacijų potencialas suteikia ilgalaikio šalutinio poveikio našumui galimybę;

(8) spaudimas fiskalinei būklei euro zonoje išlieka, nes valdžios sektoriaus deficitas ir skolos lygis keliose valstybėse narėse vis dar viršija iki pandemijos buvusius dydžius ir nenumatoma, kad artimiausiais metais mažės. Reikės ne tik laikytis Tarybos rekomenduotų fiskalinių trajektorijų, kad būtų išsaugotas skolos tvarumas, bet ir kartu pasilikti galimybių reaguoti į išlaidų spaudimą, kylantį dėl poreikio gerinti gynybos pajėgumus, stiprinti konkurencingumą ir didinti investicijas į strateginius prioritetus, be kita ko, į ypatingos svarbos pajėgumus ir infrastruktūrą, ir padengti biudžeto išlaidas dėl vis dažnesnių su klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimu susijusių įvykių, kurių nuostoliai privačiuoju draudimu apdraudžiami tik ribotai. Dėl šių didelių

[4] Baltoji knyga dėl Europos gynybos parengties 2030 m.

[5] COM(2025) 122 *final*.

ir tarpusavyje konkuruojančių išlaidų poreikių reikės laipsniškai pakeisti viešųjų išlaidų prioritetus, imtis priemonių visuomenės senėjimo išlaidų didėjimui suvaldyti, gerinti išlaidų programų kokybę ir išnagrinėti, kaip būtų galima sutelkti papildomų pajamų. Siekiant užtikrinti sąžiningas ir efektyvias mokesčių sistemas, tebėra svarbu mažinti mokesčių atotrūkį gerinant mokestinių prievolių vykdymą, be kita ko, pasinaudojant skaitmenizacija, sprendžiant vengimo bei slėpimo problemas ir kovojant su agresyviu mokesčių planavimu. Užtikrinti patikimus viešuosius finansus ir tvarų augimą padėtų mokesčių bazės išplėtimas ir perėjimas prie mažiau augimui kenkiančių mokesčių, kartu didinant paskatas dirbti ir derinant mokesčių strategijas su platesniais politikos tikslais. Visapusiškai naudojant išlaidų peržiūras, sąnaudų ir naudos analizę ir rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo priemones išlaidos galėtų tapti daug efektyvesnės ir tiksliau orientuotos į politikos prioritetus. Visų pirma, papildomos fiskalinės erdvės galėtų suteikti platesnis naudojimasis privačiuoju su klimatu susijusių nuostolių draudimu. 2025 m. ES sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūros taisyklėse kaip ES strateginiai prioritetai taip pat akcentuotos kelios sritys (gynyba ir saugumas, konkurencingumas ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, energetikos pertvarka, įperkamas būstas, su vandeniu susijusios priemonės ir rytinių pasienio regionų iššūkiai). Sąlygos papildomoms investicijoms į šias sritis būtų sudarytos perprogramavus veiksmų programas ir sutelkus turimus išteklius. Galiausiai prie didesnio našumo ir fiskalinio tvarumo prisidėtų viešųjų investicijų efektyvumo didinimas užtikrinant patikimą vidutinės trukmės ir ilgalaikį planavimą, veiksmingą įvairių politikos sričių ir valdžios lygmenų veiksmų koordinavimą, griežtą projektų vertinimą ir sinergiją su privačiuoju finansavimu;

(9) nepaisant mažėjančio, bet vis dar didelio darbo jėgos trūkumo, euro zonos darbo rinkos sąlygos tebėra palankios. Nedarbo lygis yra istoriškai žemas – 2025 m. viduryje jis siekė 5,9 %. Užimtumo augimas sulėtėjo ir jį toliau skatina didėjantis dalyvavimas darbo rinkoje ir imigracija. Keliose valstybėse narėse nuo 2021 m. svarbiausias užimtumo augimo veiksnys – grynoji migracija. Valdoma teisėta migracija padėjo sumažinti darbo jėgos trūkumą konkrečiose pramonės šakose ir kompensuoti demografinius sunkumus. Kita vertus, tarp gyventojų grupių tebėra didelių skirtumų. 2026 m. perspektyva rodo, kad užimtumo augimas ir toliau lėtės, o nedarbo lygis ir toliau liks žemas, tačiau skirtumų tarp valstybių narių ir regionų liks. Neigiamos įtakos augimui, taigi ir užimtumui, tiek dėl didesnių eksporto tarifų, tiek dėl padidėjusio pasaulinio neapibrėžtumo gali turėti didesni prekybos apribojimai ir išliekantis neapibrėžtumas. Nominaliojo darbo užmokesčio augimas po spartaus augimo laikotarpio lėtėja. Metinis atlygio darbuotojui augimas euro zonoje 2025 m. pirmąjį pusmetį buvo 3,9 %, t. y. sumažėjo nuo vidutiniškai 4,5 % 2024 m. Dėl mažėjančios infliacijos realusis darbo užmokestis 2025 m. pirmąjį pusmetį padidėjo 1,7 %, o darbo užmokesčio perkamoji galia iki 2025 m. vidurio visoje euro zonoje atsigavo iki 2019 m. lygio. Žvelgiant į ateitį numatoma, kad derybomis nustatyto darbo užmokesčio augimas toliau laipsniškai lėtės;

(10) didelių sunkumų daugeliui Europos sektorių ir visai ekonomikai tebekelia darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas kartu su demografiniu spaudimu. Darbo rinkos dinamiką taip pat veikia vykstantis perėjimas prie skaitmeninės (pagal Skaitmeninio dešimtmečio politikos programą[6]) ir nuo iškastinio kuro nepriklausomos ekonomikos, dėl kurios

[6] Skaitmeninio dešimtmečio politikos programoje nustatyta bendra, teisiškai privaloma valdymo sistema, kuria siekiama orientuoti ES skaitmeninę transformaciją iki 2030 m. Programoje apibrėžiami bendri ES

atsiranda naujų galimybių, o kartu kai kurios darbo vietos ir įgūdžiai tampa nebeaktualūs. Kad darbuotojai galėtų prisitaikyti prie šios permainos, reikia nuolatinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo pastangų, kurias paremtų glaudesnis darbo rinkos politikos, švietimo ir mokymo paslaugų teikimo ir paklausių įgūdžių suderinimas. Be to, viena iš įgūdžių ugdymo prielaidų – geresnės sąlygos įgyti pagrindinius įgūdžius nuo ankstyvo amžiaus. Naudos darbuotojams atneš ir bendrąją rinką sustiprins didelių regioninių įgūdžių ir žmogiškojo kapitalo skirtumų šalinimas. Siekiant išlaikyti konkurencingumą, parengtį ir technologinę lyderystę taip pat labai svarbu daugiau dėmesio skirti švietimui ir mokymui srityse, kurioms aktualus minėtas trūkumas, t. y. STEM (gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos). Dalyvavimą ir užimtumą palaikytų paskatų dirbti didinimas, darbo jėgai tenkančią mokesčių naštą perkeliant prie kitų šaltinių, be kita ko, vykdant tikslines mokesčių ir išmokų sistemų reformas, taip pat gerinant darbo sąlygas tam tikruose sektoriuose. Darbo pasiūla ir įtraukumas dar labiau padidėtų sudarius palankesnes sąlygas integruoti nepakankamai atstovaujamas grupes (įskaitant moteris, jaunesnius ir vyresnio amžiaus darbuotojus, romus ir asmenis su negalia), kurios skiriasi priklausomai nuo konkrečios šalies aplinkybių. Siekiant tvarios Sąjungos gerovės labai svarbu, kad darbo rinkoje dalyvautų ir klestėtų jaunimas. Be to, esminis socialinės sanglaudos veiksnys – skurdo mažinimas ir pažeidžiamų namų ūkių rėmimas taikant adekvačias ir tvarias socialinės apsaugos ir įtraukties sistemas, įskaitant galimybių naudotis priežiūros paslaugomis ir įperkamo bei prieinamo būsto gerinimą. Siekiant išlaikyti euro zonos konkurencingumą ir atsparumą struktūriniams pokyčiams tebėra labai svarbu kurti kokybiškas darbo vietas ir suteikti kokybiškų darbo keitimo galimybių, taip pat užtikrinti veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą politikos formavime ir stiprinti socialinį dialogą. Skatinti šias pastangas padės įgūdžių sąjungos[7] iniciatyvos, įskaitant Kokybiškų darbo vietų kūrimo gaires; [8]

(11) siekiant paskatinti spartesnį ir tvaresnį Sąjungos ir euro zonos ekonomikos augimą labai svarbu šalinti struktūrinius trūkumus. ES augimo potencialą varžo tai, kad našumas didėja daugiausia tik vidutinio technologinio išsivystymo gamybos ir žemos kvalifikacijos paslaugų sektoriuose, o JAV didesnių pokyčių pastebima aukštos kvalifikacijos novatoriškų sektorių, pvz., IT paslaugų, sektoriuose. Norint sustiprinti Europos gebėjimą diegti inovacijas ir konkuruoti pasauliniu mastu, reikia sutelkti visuose ES regionuose turimus išteklius ir turimos tvirtos mokslinių tyrimų bazės rezultatus paversti paklausiomis technologijomis ir produktais. Tam reikia daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir plėtrą (MTP) ir žinias, stiprinti mokslinių tyrimų ir pramonės sąsajas, gilinti inovacijų ekosistemas ir užtikrinti gerai išplėtotos žiedinės ekonomikos pramonės augimą. Todėl viena iš pagrindinių inovacijų stiprinimo priemonių yra bendrojo patento sistema. Be to, pagal programą „InvestEU“[9] sutelkiama daug viešųjų ir privačiųjų investicijų, be kita ko, į inovacijų kūrimą ir diegimą, o Europos strateginių technologijų platforma (STEP)[10] yra svarbi išteklių nukreipimo į strategines technologijas priemonė. Nepaisant pastarojo meto patobulinimų, ES rizikos kapitalo, visų pirma investicijų į veiklą plečiančias įmones,

---

tikslai ir uždaviniai, kurie pripažįstami kaip esminis Europos konkurencingumo, atsparumo ir technologinio suverenumo įgalinimo veiksnys.

7 COM(2025) 90 *final*.

8 COM(2025) 959 *final*.

9 OL L 107, 2021 3 26, p. 30.

10 OL L, 2024/795, 2024 2 29.

ekosistema taip pat tebėra susiskaidžiusi ir nepakankamai kapitalizuota. Kad būtų plečiamos inovacijos ir remiami MTP Europos lygmeniu, taip pat svarbu plėsti privatųjį ilgalaikį rizikos kapitalą, be kita ko, užtikrinant santaupų ir investicijų sąjungos kūrimo pažangą ir teikiant nuolatinę paramą viešosios politikos priemonėmis. Europos augimui ir konkurencingumui taip pat kenkia struktūriškai didesni energijos kaštai. Įperkamos energijos veiksmų planu siekiama sumažinti energijos kainas ir toliau mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Šiuo tikslu labai svarbu baigti kurti energetikos sąjungą, elektrifikuoti, didinti energijos vartojimo efektyvumą, sparčiau diegti atsinaujinančiųjų išteklių ir švarią energiją, didinti tinklo pajėgumus, įskaitant tarpvalstybines jungtis, ir efektyviai naudoti esamas jungtis, išmaniųjų tinklų infrastruktūrą ir didesnį energetikos sistemos lankstumą;

(12) labai svarbios investicijoms, atsparumui ir našumui yra gerai veikiančios prekių, darbo ir finansų rinkos. Norint sutelkti išteklius didelį našumo augimo potencialą turintiems sektoriams, reikia pašalinti kapitalo ir darbo jėgos perskirstymo kliūtis, be kita ko, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms. Bendroji rinka, nors ir labai prisideda prie Europos gerovės ir konvergencijos, dėl vidaus kliūčių, reglamentavimo skirtumų, sudėtingų procedūrų ir perkėlimo į nacionalinę teisę spragų tebėra nebaigta kurti, visų pirma paslaugų, skaitmeninėje ir energetikos srityse. Kad sumažintų kliūtis, užkirstų kelią naujoms ir suderintų bendrąją rinką su Europos strateginiais tikslais, 2025 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė naują bendrosios rinkos strategiją[11] ir ją netrukus sustiprins bendrosios rinkos veiksmų iki 2028 m. gairėmis. Be bendrosios rinkos, padidinti našumą visose valstybėse narėse galėtų padėti palankios verslo aplinkos skatinimas, daugiausia dėmesio skiriant supaprastinimui, administracinės naštos mažinimui ir našumo politikos valdymo stiprinimui pasinaudojant stipresnėmis nacionalinėmis produktyvumo tarybomis. Be to, geoekonominio susiskaidymo sąlygomis paskatinti tvarų augimą ir investicijas taip pat galėtų tvirtų prekybos ir finansinių santykių su panašiai mąstančiais partneriais puoselėjimas. Didinti valstybių narių konkurencingumą padeda struktūrinės reformos, be kita ko, kai jos remiamos Sąjungos, pvz., EGADP ir kitų ES fondų, lėšomis, nes šalinamos investavimo kliūtys, gerinama verslo aplinka ir didinamas ekonominis stabilumas;

(13) ES sukaupiama daug santaupų investicijoms ir jos strateginiams prioritetams finansuoti. Dėl nuolatinio didelio einamosios sąskaitos pertekliaus euro zona yra grynoji kapitalo tiekėja likusio pasaulio sektoriui, nors investicijų poreikiai pačioje ES, įskaitant MTP, švarią energiją, prisitaikymą prie klimato kaitos ir skaitmeninę infrastruktūrą, gynybą ir kosmosą, tebėra dideli. Santaupų ir investicijų sąjunga[12] siekiama pagerinti vidaus santaupų srautą vidaus investicijoms, laikantis tvirtos ir gerai veikiančios bendrosios rinkos tikslų. Ja taip pat siekiama suteikti piliečiams daugiau galimybių kurti savo gerovę investuojant į kapitalo rinkas ir taip sutelkiant santaupas. Tai reiškia, kad reikia didinti neprofesionaliųjų investuotojų dalyvavimą ir finansinį raštingumą, sutelkti didelį Europos institucinių investuotojų turtą ir visoms įmonėms išplėsti finansavimo galimybes, kad jį teiktų ne tik bankų sektorius, be kita ko, siekiant remti startuolius ir veiklą plečiančias įmones. Šia iniciatyva taip pat raginama vykdant efektyvesnę ir labiau suderintą priežiūrą bendrojoje rinkoje spręsti kapitalo rinkų susiskaidymo problemą ir sudaryti sąlygas tarpvalstybinei masto

[11] COM(2025) 500 *final*.
[12] COM(2025) 124 *final*.

ekonomijai. Ši darbotvarkė grindžiama tvaria tiek kapitalo rinkų sąjungos, tiek bankų sąjungos kūrimo pažanga. Stiprindami kapitalo rinkas, neprofesionalieji ir instituciniai investuotojai, įskaitant profesinių ir asmeninių pensijų sistemas, galėtų įgyti įvairesnių investavimo galimybių, kad būtų kuriama piliečių gerovė ir lėšos būtų nukreipiamos į Europos įmones ir infrastruktūrą. Be to, bankų sąjungos sukūrimas užtikrintų integruotesnį, stabilesnį ir efektyvesnį finansinį tarpininkavimą visose valstybėse narėse, taigi mažėtų susiskaidymas ir didėtų finansų sistemos atsparumas. Visos šios reformos sudarytų sąlygas turimas dideles santaupas įdarbinti euro zonoje ir visoje Sąjungoje ir šias santaupas paversti varomąja konkurencingumo, inovacijų ir saugumo jėga;

(14) euro atlieka svarbų vaidmenį kaip regioninė valiuta, kuri plačiai naudojama kaip sąskaitų faktūrų valiuta kaimyninėse šalyse ir kaip rezervinė valiuta, taigi yra makroekonominis platesnio Europos regiono stabilumo pagrindas. Be to, eurą plačiai naudoja Europos eksportuotojai ir importuotojai sandoriuose su likusio pasaulio sektoriumi. Kartu tarptautinė pinigų ir finansų sistema dėl geopolitinių sukrėtimų, didėjančio daugiapoliškumo ir sparčių technologinių inovacijų iš esmės keičiasi. Sąjungos ir euro zonos finansinio strateginio savarankiškumo pažeidžiamumą išryškino ekonominės ir finansinės tarpusavio priklausomybės suginklinimas ir suginklinimo grėsmės**.** Platesnis euro naudojimas tarptautiniu mastu (nors dėl to ir atsirastų naujų pareigų, susijusių su makrofinansinio stabilumo išlaikymu) būtų parama ES strateginiam savarankiškumui ir mažintų finansavimo išlaidas, taip pat įmonių užsienio valiutos kurso riziką. Šiomis aplinkybėmis skaitmeninio euro kūrimas kartu su pastangomis didinti nacionalinių ir regioninių privačių mokėjimo sprendimų sąveikumą padėtų stiprinti Europos monetarinį suverenumą ir taip sumažinti priklausomybę nuo ne Europos finansų infrastruktūrų ir didinti Europos finansų ir mokėjimo sistemos atsparumą;

(15) finansų sektorius išliko atsparus. Europos bankininkystės institucijos 2025 m. ES mastu atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai patvirtino, kad Europos bankai išlieka patikimi net ir esant dideliam hipotetiniam ekonomikos nuosmukiui. Tačiau rizika finansiniam stabilumui yra padidėjusi, o pažeidžiamumas išlieka. 2025 m. pirmąjį pusmetį euro zonos bankų sektoriaus rezultatai ir toliau buvo geri, palaikomi patikimos kapitalo ir likvidumo būklės, taip pat tvaraus pelningumo, nepaisant prastėjančių pasaulinių ir vidaus sąlygų ir mažėjančių palūkanų normų. Nuo 2024 m. vidurio bankų vertinimai gerokai padidėjo, turto kokybė iki šiol nepakito, o neveiksnių paskolų ir viso paskolų portfelio santykis apskritai išliko stabilus. Kartu tarptautinė aplinka tapo nepastovesnė. Dėl pasaulinės politikos neapibrėžtumo ir nepastovių pasaulinių finansinių sąlygų didėja rizika, kad vyks turto kainų korekcijos ir atsinaujins spaudimas likvidumo ir valstybės skolos vertybinių popierių rinkoms. Tiek bankų, tiek ne bankų finansų tarpininkų (NBFT) pozicijos prekybai jautriuose sektoriuose, pvz., plieno ir automobilių gamybos, yra didelės. Svarbios pažeidžiamumo priežastys – likvidumo neatitikimai ir didelis svertas pagrindiniuose NBFT sektoriuose. Dėl didėjančių tarpusavio sąsajų tarp bankų ir NBFT, taip pat svarbių sąsajų su kitais ne ES NBFT ir rinkomis didėja sudėtingumas ir pozicijos, kurios šiuo metu nėra pakankamai matomos ir stebimos. Komercinės paskirties nekilnojamojo turto sektoriuje rizika išlieka ir ją reikia atidžiai stebėti. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į būsto rinkos pokyčius, nes jie susiję su bankų skolinimu ir privačiojo sektoriaus įsiskolinimu, taip pat su investicijomis ir ekonomine veikla apskritai. Padidėjus geopolitinei įtampai, toliau auga kibernetinės rizikos, kaip vieno iš pagrindinių operacinio pažeidžiamumo veiksnių, svarba, be kita ko, bankams. Finansų sektoriui taip pat kyla rizika dėl su klimatu ir aplinka susijusių pozicijų. Todėl,

siekiant apsaugoti finansinį stabilumą, reikės nuolatinio budrumo, į ateitį orientuotos priežiūros ir didesnio atsparumo visuose finansų sistemos segmentuose, be kita ko, taikant tinkamas apsaugos priemones,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2026–2027 m. laikotarpiu individualiai ir kolektyviai Euro grupėje imtis šių veiksmų:

(1) užtikrinti fiskalinį tvarumą, laikytis rekomenduojamų grynųjų išlaidų planų, įskaitant, kai taikytina, laikiną lankstumą, suteiktą gynybos išlaidoms pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Tai turėtų užtikrinti tinkamai diferencijuotą fiskalinę politiką ir bendrą neutralią fiskalinės politikos kryptį 2026 m.;

(2) laikantis rekomenduojamų grynųjų išlaidų planų, įgyvendinti vidutinės trukmės laikotarpio fiskalines strategijas, kurios paliktų galimybių padengti būtinas išlaidas, susijusias su gynybos pajėgumais, stiprinti konkurencingumą ir didinti investicijas į strateginius prioritetus. Iš naujo nustatyti nacionalinių biudžetų prioritetus ir imtis priemonių viešųjų pajamų ir išlaidų veiksmingumui, efektyvumui, kokybei ir sudėčiai gerinti, be kita ko, skatinant platesnį privatųjį su klimatu susijusių įvykių nuostolių draudimą;

(3) šalinti kliūtis gynybos pramonės sektoriuose, siekiant užtikrinti, kad, pagal Gynybos parengties užtikrinimo iki 2030 m. veiksmų gaires, papildomos viešosios išlaidos virstų savalaikiais ir veiksmingais gynybos pajėgumais. Skatinti sukurti ES masto gynybos įrangos rinką; skatinti vykdyti bendrus viešuosius pirkimus, kurie padeda didinti efektyvumą, sąveikumą ir mažina susiskaidymą;

(4) iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. užbaigti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą ir vėlesniais metais koordinuojant nacionalinį ir ES finansavimą remti investicijų finansavimą. Užtikrinti turimų ES lėšų įsisavinimą, pasinaudojant sanglaudos politikos laikotarpio vidurio peržiūros suteiktomis galimybėmis;

(5) siekiant padidinti našumą ir inovacinį pajėgumą skatinti darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą ir remti strateginius sektorius. Tobulinti švietimo ir mokymo politiką, kad būtų pagerinti švietimo rezultatai, ypatingą dėmesį skiriant pagrindiniams ir skaitmeniniams įgūdžiams, ir užtikrinta geresnė įgūdžių profilių paklausos ir pasiūlos atitiktis. Mažinti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktį ir didelius regioninius įgūdžių ir žmogiškojo kapitalo skirtumus. Skatinti gerinti darbo vietų kokybę ir toliau didinti dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje. Imtis priemonių, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tarpvalstybiniam judumui bendrojoje rinkoje ir valdomai teisėtai trūkstamų profesijų trečiųjų šalių piliečių migracijai. Stiprinti paskatas dirbti: palengvinti darbo jėgai tenkančią mokesčių naštą, be kita ko, vykdant tikslines mokesčių ir išmokų sistemų reformas. Imtis kovos su skurdu ir jo mažinimo veiksmų apsaugant ir stiprinant adekvačias ir tvarias socialinės apsaugos ir įtraukties sistemas, taip pat galimybę gauti įperkamą, tvarų ir kokybišką būstą. Užtikrinti veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą politikos formavime ir stiprinti socialinį dialogą. Užtikrinti veiksmingą socialinių partnerių dalyvavimą politikos formavime ir stiprinti socialinį dialogą;

(6) laikantis nacionalinės praktikos ir atsižvelgiant į socialinių partnerių ir socialinio dialogo vaidmenį[13], gerinti sąlygas, palankias tvariam darbo užmokesčio, visų pirma mažas ir vidutines pajamas gaunančių asmenų darbo užmokesčio, augimui, atitinkančiam našumo pokyčius, tinkamai atsižvelgiant į infliacijos riziką ir konkurencingumo skirtumus euro zonoje;

(7) teikti pirmenybę viešosioms investicijoms ir skatinti privačiąsias investicijas, kad būtų remiami moksliniai tyrimai ir inovacijos, pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas, švari energija ir skaitmeninė pertvarka, ekonominis saugumas ir strateginės priklausomybės mažinimas visose vertės grandinėse. Skatinti išteklių paskirstymą didelį augimo potencialą turintiems sektoriams ir technologijoms ir stiprinti inovacijų ekosistemas, be kita ko, stiprinti įvairių subjektų, pvz., įmonių, universitetų ar mokslo tiriamųjų įstaigų, sąsajas ir plėtoti rizikos kapitalo vaidmenį finansuojant startuolius bei veiklą plečiančias įmones ir skaitmeninių ir švarių technologijų diegimo spartinimą;

(8) nacionaliniu lygmeniu pašalinti vidines kliūtis ir reglamentavimo skirtumus, taip pat likusius perkėlimo į nacionalinę teisę ir atitikties trūkumus, kad sustiprėtų bendroji rinka ir padidėtų įmonių efektyvumas bei gebėjimas plėsti veiklą;

(9) paprastinti reglamentavimą atpažįstant ir mažinant nereikalingą naštą ir užtikrinant skaidraus ir tikslinio reglamentavimo priėmimą, be kita ko, teisėkūros procese veiksmingai pasinaudojant viešomis konsultacijomis ir konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais, taip pat teisės aktų *ex post* vertinimais;

(10) pagal 2025 m. kovo mėn. Komisijos komunikatą[14] kurti Europos santaupų ir investicijų sąjungą, kuri skatina užtikrinti konkurencingą ir gerai veikiančią kapitalo rinką ir bankų sektorius, kad Europos santaupos būtų sutelktos ilgalaikėms investicijoms, visų pirma į Europos ekonomikos sektorius, turinčius didelį augimo potencialą arba esančius strateginės svarbos. Sparčiai darant pažangą, susijusią su būsimu kapitalo rinkos integracijos ir priežiūros teisės aktų rinkiniu, mažinti kapitalo rinkos susiskaidymą ir tarpvalstybinio finansinių paslaugų teikimo ir vartojimo kliūtis, taip pat nacionalinės priežiūros praktikos skirtumus;

(11) imtis veiksmų siekiant įgyvendinti 2025 m. Komisijos rekomendacijas dėl taupomųjų ir investicinių sąskaitų, kurioms taikoma supaprastinta ir palanki apmokestinimo tvarka, prieinamumo didinimo[15] (2025 m. rugsėjo mėn.) ir dėl pensijų sekimo sistemų, pensijų rodiklių suvestinių ir automatinio įtraukimo[16] (2025 m. lapkričio mėn.), taip pat rekomendacijas, pateiktas 2025 m. komunikate dėl ES finansinio raštingumo strategijos[17] (2025 m. rugsėjo mėn.);

(12) imtis visų veiksmų, būtinų skaitmeniniam eurui sukurti, skatinti inovacijas ir konkurenciją mokėjimų rinkoje ir užtikrinti nuolatinę plačią centrinio banko pinigų prieigą ir panaudojamumą skaitmenizuojamoje ekonomikoje;

---

13 Kol buvo rengiamas 2026 m. rudens dokumentų rinkinys, Komisija ir Taryba gavo informacijos iš ETUC ir darbdavių asociacijų. Žr. https://commission.europa.eu/publications/2026-european-semester-autumn-package_lt.

14 COM(2025) 124 *final*.

15 C(2025) 6800 *final*.

16 C(2025) 9300 *final*.

17 COM(2025) 681 *final*.

(13) propaguoti tarptautinį euro vaidmenį ir įsipareigoti toliau stiprinti jo poziciją pasaulyje, be kita ko, mažinant Europos finansų infrastruktūrų pažeidžiamumą;

(14) stebėti riziką makrofinansiniam stabilumui, įskaitant riziką, kylančią dėl turto kokybės, perkainojimo dinamikos, su klimatu ir aplinka susijusių pozicijų, taip pat dėl bankų ir ne bankų tarpusavio sąsajų pagrindinėse finansų rinkose ir naudojantis privačiuoju finansavimu. Prireikus stiprinti ne bankų finansinio tarpininkavimo sektoriaus reguliavimo ir priežiūros sistemą, siekiant užtikrinti, kad atsirandantis pažeidžiamumas būtų veiksmingai nustatomas ir valdomas.

Priimta Strasbūre

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė